

OB UMIKU ŽIDOVSKIH ČET IZ EGIPTA

Izrael se je moral ukloniti Združenim narodom**Eisenhowerjeve težave - Svetovna moč židovstva**

Politika, ki jo je v zadnjem času vodila judovska država Izrael do Amerike, je nepoučene ljudi v svetu navdajala z velikim začudenjem.

Po oboroženem vdoru, ki so ga lansko jesen Židje istočasno s Francozi in Angleži izvršili na Egipt, je glavna skupščina Združenih narodov pozvala napadalce, naj takoj in brezpogojno umaknejo svoje čete, in tej zahtevi sta se obe velesili, Velika Britanija ter Francija, po začetnem omahovanju tudi pokorili. Mala država Izrael je pa ravnala popolnoma drugače. Svoji vojski je sicer ukazala, naj se začne umikati, toda vsega egiptovskega ozemlja vendar ni hotela izprazniti.

Obdržati si je hotela pas okoli Gaze in ostati s svojo vojsko ob zalivu Akaba. Glavna skupščina Združenih narodov je Jude šestkrat zaporedoma pozvala, naj se uklonijo njenim sklepom, pa je bilo vse zaman. Nič jih ni strašilo, da stoje za Združenimi narodi Sovjetska zveza, vse afriško-azijske dežele in mogočna Amerikla z Eisenhowerjem ter da bi jih zavoljo nepokorščine utegnile doleteti najtežje kazni. Po obstoječih predpisih bi Združeni narodi lahko izvajali na Izrael gospodarski pritisk, nato pretrgali z njim vse trgovinske odnose in, če bi to ne zadostovalo, proglasili nad njegovimi obalami blokado ter končno uporabili proti njemu orožje.

so jih v vsakem pogledu nadkriljevali in uživali povrh še brezpogojno pomoč zapadnih velesil. Ogromna večina Arabcev je tedaj iz dežele zbežala in nato je izbruhnila vojna med Judi in sosednimi arabskimi državami. Vojno stanje traja še danes, čeprav je bilo l. 1948 sklenjeno med vojujočimi se deželami premirje.

V tem tiči vzrok, zakaj Egipt še vedno ne dovoli izraelskim ladjam prehoda po Sueskem prekopu, ovira njihovo svobodno plovbo po Akabskem zalivu ter je vznemirjal Izrael z vpadi oboroženih partizanskih edinic. Da bi se dokončno zavaroval pred takimi vpadi, je Izrael zadnjo jesen tudi vdrl z vojsko na egiptovsko ozemlje ter zasedel Gazo.

Eisenhower je pa bil mnenja, da bi se bil moral Izrael obrniti za pomoč na Združene narode, ne pa da nastopa na lastno pest ter si sam išče pravice z orožjem. Zavoljo tega je tudi Eisenhower na vso moč podprl zahtevo Združenih narodov, naj Izrael brezpogojno takoj umakne svojo vojsko z egiptovskega ozemlja. Pripravljen je bil, če bi se Izrael upiral, nastopiti proti njemu tudi s kaznimi ali tako zvanimi sankcijami.

Tedaj se je pa izkazalo, da so Judje v Ameriki sami močnejši od njega. V njegovi lastni Republikanski in tudi Demokratiški stranki zavzemajo Judje tako močne položaje, da se proti njihovi volji ne more nič odločilnega storiti. Obe stranki sta odločno nasproti, da bi se Izrael prisilil s kaznimi na spoštovanje sklepov Združenih narodov.

Z druge strani se pa Amerika ne sme zameriti Arabcem in azijskim narodom, ki zahtevajo, naj se Izrael ravno tako podvrže sklepom Združenih narodov, kot sta se Velika Britanija in Francija. Če bi Amerika te narode odbila od sebe, bi jih sama gnala v naročje Sovjetske zveze ter s tem vzela nase zgodovinsko odgovornost, da se vpliv komunizma čedalje bolj širi in krepi v Aziji in Afriki.

Od kod odporna moč Izraela

Neobveščeni ljudje so se spraševali, kako je mogoče, da si je šibki Izrael upal upreti se Združenim narodom in Ameriki z neprimerno večjo odločnostjo kot Velika Britanija in Francija. Saj judovska država meri le 21 tisoč kv. kilometrov, je torej 14 krat manjša od Italije ter je štela l. 1954 le 1 milijon in 676 tisoč prebivalcev.

Če hočemo uganke rešiti, moramo pa vedeti, da moč Izraela ni ukoreninjena v deželi sami, temveč da sloni na neprecenljivi opori, ki jo proži Izraelu gospodarsko in politično vplivno svetovno judovstvo.

Ko so l. 70 Rimljani do tal zrušili Jeruzalem, tako da ni ostal, kakor je napovedal Kristus, »kamen na kamnu«, so Judje izgubili državno samostojnost ter se razpršili na vse strani sveta. Pozabili so svoj jezik in se pomešali med druge narode. Ker so izredno podjetni in nadarjeni, so se začeli kaj kmalu uveljavljati posebno v gospodarstvu, toda tudi v znanstvu in pozneje v politiki različnih dežel.

V marsikateri državi so se povzpeli na različnih področjih do vodilnih mest. Judje so ponekod, kakor n. pr. Disraeli v Veliki Britaniji, postali celo načelniki vlade. Kako sposobni so Judje, nam dokazuje tudi sam Trst, kjer je iz Galicije priseljeni Teodor Maier ustanovil list Il Piccolo ter postal s tem vodilen človek v tukajšnjem političnem življenju. V Trstu so se Judje polastili ključnih postojank tudi v gospodarstvu. Oni so na priliko ustanovili in vodili po svetu znano družbo Assicurazioni Generali.

Tako so prišli Judje do mogočnega vpliva tudi v drugih državah, posebno pa v Ameriki. Temu svojemu vplivu se morajo zahvaliti, da so jim zavezniki med prvo svetovno vojno obljubili ustanoviti zanje v de-

želi njihovih očetov Palestini »domače ognjišče«, kamor se bodo lahko iz vsega sveta svobodno priseljevali. Judje so bili namreč edini narod, ki ni nikjer imel lastne domačije.

Zavezniki so besedo držali ter postavili Palestino, ki je bila od l. 637 do 1918 najprej v oblasti Arabcev in pozneje Turkov, pod neposredno upravo Zveze narodov ter izročili vlado nad deželo Angležem. Pod britansko zaščito se je nato pričelo iz vseh delov sveta množično priseljevanje Judov v Palestino.

Njihovo število je s časom tako naraslo, da so zavezniki po drugi svetovni vojni, to je 14. maja 1948, proglasili z odobrenjem Združenih narodov Palestino za neodvisno državo, ki si je nadela ime Izrael.

**PREDSEDNIK EISENHOWER
V ŠKRIPCIIH**

Ustanovitev Izraela je seveda naletela na najostrejši odpor domačih Arabcev. Nad tisoč let so bili v Palestini gospodarji, sedaj so pa naenkrat prišli pod oblast čedalje bolj se množočih tujih židovskih naseljencev, ki

Našli so začasen izhod

Iz vsega tega je jasno razvidno, v kakšne škripce je prišel Eisenhower in kako vpliv Izraela ne izvira iz lastnih sil, temveč iz razmer in stalne opore, ki mu prihaja od Judov v ostalih deželah na svetu.

V Izraelu živi, kakor smo rekli, približno 1 milijon in 700 tisoč ljudi, medtem ko prebiva na vsem svetu nad 11 milijonov in pol Judov in od teh samo v Združenih državah okoli 5 milijonov in pol, in s temi mora Ei-

senhower, kakor smo spoznali, prav resno računati.

Vse te okoliščnosti so prisilile ameriško vlado, da se je pobotala z Izraelom, ki je stavil, preden izprazni egiptovsko ozemlje, v bistvu tri pogoje: v Gazo in na obalo ob zalivu Akaba naj vkorakajo namesto egiptovskih čete Združenih narodov ter ostanejo tam do trenutka, ko bo med Izraelom in Egiptom dokončno podpisana mirovna pogodba.

(Nadaljevanje s 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

SEGNIFEVA VLADA V NEVARNOSTI

Po dolгих in napetih pogajanjih z zavetniškimi strankami je pretekli teden Segni dobil v poslanski zbornici zaupnico s pičlimi 7 glasovi večine. Vlada bi se bila kmalu razšla zaradi sporov, ki so nastali v zvezi z zakonom o kmetijskih pogodbah. Segni je, kakor znano, svoj čas sklenil z liberalci, republikanci in socialnimi demokrati v tem vprašanju sporazum, ki mu je omogočil, da je sestavil vlado. V trenutku, ko bi pa nov zakon moral priti pred parlament, so posamezne vladne stranke spremenile svoje stališče.

Nekateri socialni demokrati in predvsem demokrščanski delavski zastopniki se sicer s Segnijem načelno strinjajo, vendar krčevito zahtevajo, da je treba nekatere člene zakona povsem spremeniti. S tem se pa nikakor nočejo sprijazniti liberalci, ki vztrajajo, naj se sklenjeni sporazum brezpogojno spoštuje.

»Trajni upravičeni vzrok«

Sindikalisti trde, da so že tako na ljubo liberalcem preveč popustili, ko so zavrgli tako imenovani »trajni upravičeni vzrok«, to se pravi, da veleposestnik ne sme v nobenem primeru odpovedati pogodbe s kolonom, splovinarjem in najemnikom, če nima za to upravičenega vzroka. Sindikalisti zahtevajo, naj se črta tisti člen, ki določa, da sme veleposestnik ne glede na »upravičeni vzrok« odpovedati pogodbo z najemnikom po 18 letih, s splovinarjem po 15 in s kolonom po 12 letih.

Demokrščanski levičarji nadalje zahtevajo, da je treba spopolniti tudi tisti člen osnutka, po katerem je lastniku zemlje dovoljeno odpovedati pogodbo, če se odloči, da bo zemljo obdeloval sam. Po mnenju sindikalistov se to lahko zgodi le v primeru, da je lastnik res *spособen* zemljo obdelovati in če gre za srednja posestva. Ena važnih zahtev zadeva končno splovinarje. Tem pripada zdaj letno 53% pridelka, medtem ko gre lastniku 47%. Sindikalisti pa danes zahtevajo, naj za vsa posestva, ki leže več ko 400 m nad morjem, velja naslednja razdelitev: splovinarji naj prejmejo 60%, lastniki pa 40% pridelka.

Kakor vidimo, gre za bistvene spremembe zakonskega osnutka, ki jih pa liberalci in desničarji odklanjajo. Zato dvomimo, da bo Segniju uspelo v prihodnjih tednih odbiti napade ter z gotovostjo ohraniti svojo majajočo se vlado.

ŽIDJE SE ŽE UMIKAJO

Včeraj je izraelska vlada dostavila svojji vojski ukaz, naj izprazni Gazo in obrežje ob Akabskem zalivu ter se vrne v domovino. Čete Združenih narodov pod poveljstvom kanadskega generala Burnsa bodo v nekaj dneh zasedle vse izpraznjeno ozemlje.

Zavoljo tega so izbruhnile v Jeruzalemu ulične demonstracije skrajnih nacionalistov proti vladi. Pred poslopjem parlamenta se je zbralo 7 tisoč ljudi in orožniki so zastražili vhode v zbornico.

Da bi se duhovi pomirili, je zunanji minister Izraela gospa Golda Meir izjavila v New Yorku, da bo njena država spet začela vojno, ako bi Arabci iznova ogrozili varnost judovskega naroda.

Z umikom židovskih čet iz Egipta je izpolnjen pogoj za vsaj začasno ureditev razmer na Sueškem prekopu in za sporazum z Naserjem. Ameriški zunanji minister Dulles je mnenja, da bo lahko prekop že v 10 dneh spet odprt mednarodni trgovini, s čimer bo rešena tudi gospodarska kriza, v katero je napad na Egipt vrgel Evropo.

NEMČIJA IN SOVJETSKA ZVEZA

Nemški kancler Adenauer in sovjetski ministrski predsednik Bulganin sta si začela dopisovati, da bi videla, ali bi se ne dali izboljšati sedanji slabi in skoro sovražni odnosi med obema državama.

Kar najbolj leži na srcu Adenauerju, je seveda zedinjenje Nemčije. Bulganin priznava, da je to tudi cilj vsega nemškega naroda, ter je mnenja, da bi se zedinjenje dalo najlažje doseči, če bi zapadno in vzhodno-nemška vlada stopili v stik ter se sporazumeli glede skupnega nastopa.

Adenauer je ta predlog najodločneje zavrgel, kajti on, kakor znano, ne priznava vzhodno-nemške komunistične vlade, češ da ni izšla iz svobodnih ljudskih volitev, temveč da jo je postavil Stalin s pomočjo svoje vojske. V odgovoru Bulganinu je Adenauer poudaril, da zanj obstoji samo ena Nemčija: zapadni del je svoboden in neodvisen, vzhodni je pa zaseden od Sovjetske zveze. Kdor govori o *dveh Nemčijah*, se ne bo mogel nikoli z njim sporazumeti. V tem vprašanju zija torej med Moskvo in Bonnom nepremostljiv prepad.

Pač pa je Adenauer pripravljen izboljšati gospodarske zveze z Rusijo ter z njo tudi na drugih področjih sodelovati.

Bulganin je, kakor se zdi, voljan ta predlog sprejeti, samo da se izboljša razmerje med obema deželama. To bi bilo v očitno korist Sovjetske zveze, zakaj njen cilj je trenutno predvsem ta, da razbije obroč politične in moralne osamljenosti, v katerega so jo vkleinili madžarski dogodki. Prijateljsko sodelovanje z Adenauerjem bi ji odprlo spet pot tudi do sodelovanja z ostalimi zapadnimi državami.

GOVOR PIJA XII.

Papež je imel v torek govor na postne pridigarje Rima, v katerem je med drugim ostro obsodil opolzko časopisje, ki se s svojimi pohujšljivimi slikami neovirano širi po večnem mstu. Pritožil se je, da vlada ničesar ne ukrene zoper nič vredno čtivo, ki moralno kvari mladino.

Besede Pija XII. mora vsak pameten človek le odobravati, zakaj razni tedniki in mesečniki s svojimi na pol nagimi ženskami so res prava sramota za kulturo Italije.

Tako časopisje se na žalost širi tudi po naših krajih in zastruplja doraščajoči slovenski rod.

PREPOVEDANE KNJIGE

V Stalinovih časih je bilo na Poljskem strogo zabranjeno brati številna znanstvena in leposlovna nekomunistična dela. Knjige so spravljali v zaprte omare in prostore in kdor jih je hotel čitati, je moral dobiti od oblastva posebno dovoljenje ter utemeljiti, zakaj jih hoče brati.

Gomulkova vlada je sedaj prepoved preklicala in dovolila državljanom, da lahko

berejo, kar jim je drago. Samo v vseučiliški knjižnici v Breslavi so stavili občinstvu spet na razpolago 3000 prpovedanih del.

SPOMENICI STA OBJAVLJENI

Italijanska in avstrijska vlada sta se domnili, da objavita vse besedilo spomenice o položaju na Južnem Tirolskem, ki jo je dunajska vlada poslala 8. oktobra 1956 v Rim, in italijanski odgovor, ki je prispel na Dunaj 9. februarja 1957. S tem bo imela najširša javnost tudi v inozemstvu priliko presoditi, kdo ima prav in kdo je v krivici.

O italijanskem odgovoru bo avstrijski parlament obširno razpravljal v sredini tega meseca.

NAŠI KOROŠKI BRATJE

Vrhovno sodišče Avstrije je, kakor smo že pisali, izdalo odlok, po katerem imajo Slovenci pravico, da se pred sodišči na svojem ozemlju poslužujejo svojega materinega jezika brez posredovanja tolmačev.

Ko sta se pred dobrim tednom hotela dva Slovence te pravice poslužiti pred sodiščem v Celovcu, je pa sodnik storil naslednje: namesto da bi ju zaslusal v slovenščini, je vzel njuno željo samo na zapisnik ter izročil vso zadevo v pretres celovškemu deželnemu sodišču, češ naj ono odloči, ali je Celovec narodno mešano ozemlje, na katerem imajo Slovenci pravico govoriti pred sodniki v svojem jeziku.

To je naredil nacionalistični zagrizenec v mestu, kjer imajo Slovenci osrednje sedeže vseh svojih političnih, gospodarskih in prosvetnih organizacij in kjer tvorijo že več ko tisoč let sestavni del prebivalstva!

Neverjetna nestrpnost nepoboljšljivih nemških nacionalistov se kaže tudi v tem, da so »neznanci« odstranili ponoči razne slovenske napise v Celovcu, v Železni kapli in Pliberku. Policija seveda krivcev doslej »ni mogla najti«.

Koroški nestrpneži si dajo lahko roko samo še z zagrizenimi sovražniki Slovencev na Tržaškem. Taka je kultura, ki jo ti veliki narodi kažejo slovenskim narodnim manjšinam!

ŠE PO SMRTI

Slavni angleški pisatelj Bernard Shaw je v oporoki zapustil precejšnjo vsoto denarja z namenom, da se ustanovi poseben odbor jezikoslovcev, ki naj angleško abecedo pomnoži od 26 na 40 črk, češ da je večkrat hotel kot pisatelj izraziti razne glasove, a jih zaradi pomanjkanja posebnih črk ni mogel.

Višje sodišče je volilo v oporoki zavrglo, ker da je protustavno. Bernard Shaw še po smrti ne da miru svojim rojakom.

JUGOSLAVIJA UGOVARJA

Jugoslovanski veleposlanik v Rimu dr. Černej je po nalogu svoje vlade opozoril zunanjega ministra Martina, da je osnutek o uzakonitvi slovenskih šol v Italiji za narodno manjšino krvičen in v navzkrižju z mednarodnimi pogodbami, ki jih je Italija podpisala. Če se osnutek ne spremeni, bo to očitno škodovalo dobrim odnosom med obema državama.

Dr. Černej je obenem zahteval, naj se že končno ustanovi mešani jugoslovansko-italijanski odbor, ki bi po londonskem sporazumu moral skrbeti, da se pošteno izvajajo določila o zaščiti manjšin na bivšem Svobodnem tržaškem ozemlju. Odkar je bil podpisan londonski dogovor, teče že tretje leto, a mešani odbor je še zmerom le na papirju.

NOVICE

ANGLEŽI IN JUŽNO TIROLSKO

Angleški laburistični poslanec Warby je preteklo sredo naslovil v parlamentu na vlado vprašanje, ali se ji ne zdi umestno pozvati angleškega veleposlanika v Rimu, da poroča v London, kako izvaja Italija svoje obveznosti do nemške manjšine na Južnem Tirolskem, in ali se pri tem drži predpisov mirovne pogodbe.

Zastopnik vlade je odgovoril, da se Velika Britanija ne mara mešati v to zadevo, češ da gre za stvar, ki naj jo uredita med seboj Italija in Avstrija.

Poslanec je s svojim vprašanjem vsekakor obrnil pozornost angleške javnosti na razmere v Južnem Tirolu.

GROZILNO PISMO

Eisenhower je prejel od 15-letne šolarke grozilo pismo, v katerem se silno jezi, da bo moral Presley, iznajditelj divjega plesa »Gugaj in zvijaj se!« k vojakom. Frklja je bržkone zaljubljena v tega kralja norcev. V pismu grozi predsedniku republike, da bo že videl, kaj se bo zgodilo, če Presleyja ne pušči na miru.

IRSKI UPORNIKI

Na severnem Irskem, ki ni vključeno v samostojno irsko republiko, marveč je sestavni del Velike Britanije, še vedno trajajo nemiri. Tako so irski nacionalisti, katerih program se glasi Zedinjena Irska, prejšnji teden ustavili tovorni vlak in ukazali potnikom in železničarjem, naj izstopijo. Zatem so vozove s strojem pognali navzdol po klanecu, dokler ni vlak treščil v 20 kilometrov oddaljeno postajo ter se razbil. Škoda je zelo velika.

AVSTRIJA ČASTI PLEČNIKA

Dunajska Akademija za upodabljačo umetnost bo priredila veliko razstavo v spomin slavnih stavbenikov Wagnerja, Loosa in Plečnika.

Profesor France Stele je bil naprošen, da zbere vse potrebno gradivo o Plečnikovem delu. Tako bo tudi Dunaj počastil spomin velikega slovenskega umetnika, ki je dolgo let preživel in ustvarjal v avstrijski prestolnici.

BOGATI AMERIKANCI

Kjerkoli se ameriško vojaštvo nastane, troši, kakor znano, mnogo denarja. To so izkusili prej Tržačani, sedaj pa Furlani blizu Vidma, kjer se nahajajo ameriške letalske postojanke. Njihovo poveljstvo je plačalo za razne nabave 2 milijardi lir in odštelo poleg tega svojim italijanskim nameščencem in uradnikom v zadnjem letu 375 milijonov. V teh vsotah ni všteti denar, ki so ga ameriški letalci zapravili v enem letu za razne zabave. Ker prinašajo dobiček, prenese prebivalstvo tudi marsikatero nerodnost Amerikancev.

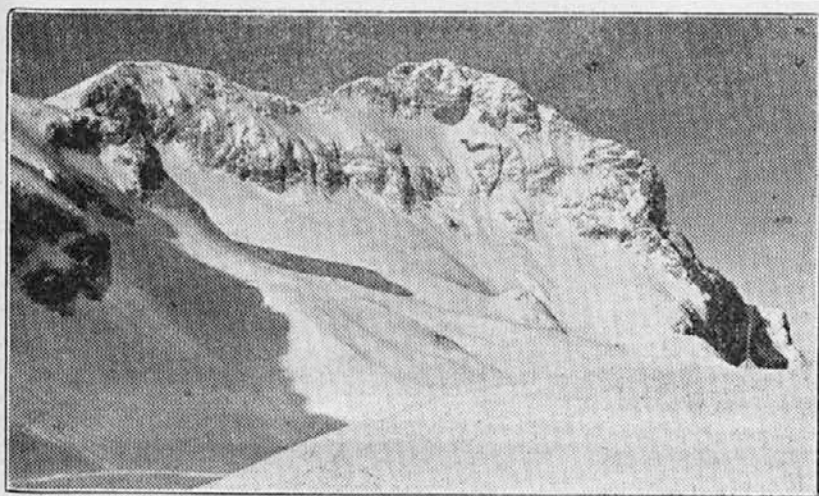
POGUBNI ALKOHOL

Celovski škof dr. Köstner je izdal postno pastirsko pismo, v katerem ugotavlja, kako se v Avstriji silno širi pijančevanje. Leta 1953 so Avstrijci potrošili za alkoholne pijače 900 milijonov šilingov, v letu 1956 pa kar štiri in pol milijarde, to je petkrat toliko. V državi je danes že 40 tisoč oseb, ki stojijo zaradi alkoholizma pod stalnim zdravniškim nadzorom.

Ker se ljudje predajajo nezmernemu uživanju, zamira v njih čut za resnico in odgovornost ter postajajo nesposobni za »plemenito ljubezen« in samopremagovanje. Škofove besede veljajo deloma tudi za naše kraje.

LE 20 BIKOV

Kraljična Margaret je nedavno tega obiskala britanske kolonije v vzhodni Afriki. Pod najvišjo afriško goro Kilimandžaro se ji je poklonil poglavar ondodnih zamorcev ter se silno opravičeval, da ni imela lepega pogleda na snežne vrhove. Na začudeno vprašanje, čemu se opravičuje, je odgovoril, da je nejasnega vremena on sam kriv, ker je daroval bogovom le 20 bikov, medtem ko bi jih bil moral za tako visokega gosta zaklati 100. Ker je šlo le za žensko, je mislil, da bo 20 bikov dovolj, pa se je zmotil.

TRIGLAV

NOVA POLITIKA POLJSKE

Poljski parlament ali Sejm se je prvič po volitvah sestal, da razpravlja o načrtih vlade ter ji izglasuje zaupnico.

Ministrski predsednik Cyrankiewicz je poudaril, da bo vlada izpolnila vse obljube, ki jih je dala ob oktobrskem prevratu ljudstvu. Delavski sveti naj zagotovijo nameščencem soodločanje v vodstvu industrije in ravno tako naj bo volja kmetov odločujoča v poljedelstvu. Vlada priznava zasebno lastnino na zemlji in bo olajšala bremena, ki danes še tarejo kmete. Pospeševala bo pa tudi razvoj zasebne male industrije in obrti.

Industrija se nahaja danes v krizi, ker ji primanjkujejo moderni stroji, in zato so nastale težave tudi v zunanji trgovini. Poljska je letos izvozila 6 in pol milijona ton premoga manj kot lani. Država potrebuje pomoči iz inozemstva in zato se je vlada obrnila na Ameriko, kjer sedaj tečejo pogajanja. Ameriška posojila v denarju in blagu bodo, kakor pričakuje vlada, dvignila vso proizvodnjo na Poljskem.

Cyrankiewicz se je ob koncu zavzel za zaščito narodnih manjšin in dejal, da vlada ne bo dovolila preganjanja Judov.

Za vlado so glasovali vsi poslanci razen enega, glasovanja se je pa vzdržala osmorica.

Zastopnik katoličanov Stomma je izjavil, da bodo njegovi somišljeniki podprli vlado predvsem zavoljo tega, ker se zdi, da so se poljski marksisti »iz zgodovine nekaj naučili« ter skušajo popraviti napake iz preteklosti.

NAŠE LADJEDELNICE IN JUGOSLAVIJA

Na podlagi sporazuma, ki sta ga 21. februarja podpisali Italija in Jugoslavija, bodo v tržaški in trziški ladjedelnici zgradili za 5 milijonov dolarjev ali 3 milijarde in 100 milijonov lir ladijskih motorjev, namenjenih za Reko.

Gre za ogromno naročilo, ki je prav gotovo v korist obeh držav. To je prvo večje delo, ki ga bo tržaška industrija izvršila za Jugoslavijo.

Izrael se je moral ukloniti Združenim narodom

(Nadaljevanje s 1. strani)

Amerika naj zajamči Izraelu svobodno plovbo v zalivu Akaba. Če bi pa Arabci kljub temu poskušali spremeniti to stanje s silo, ima Izrael pravico, da se brani, to se pravi, da sme proti Egiptu spet nastopiti s svojo vojsko.

Zahteve, ki jih je Izrael stavil Ameriki, so seveda težke, če pomislimo, da so mogočni Angleži in Francozi morali brez vsakih pogojev izprazniti Egipt. Zato so Amerikanci smatrali za potrebno, da poudarijo pred skupščino Združenih narodov, da pravno tu ne gre za nobene »pogoje«, marveč samo za obljube, oziroma za dokaze dobre volje Amerike, ki je pripravljena pomagati Izraelu, če se podvrže sklepom Združenih narodov. Napadalec, je rekel pred enim tednom Eisen-

hower, nima pravice postaviti pogojev, da se umakne iz tuje dežele, v katero je s silo vdrl.

Izjava ali pojasnilo, ki ga je dal v tem smislu ameriški zastopnik Cabot Lodge pretekli teden pred Združenimi narodi v New Yorku, je imelo za posledico, da je Izrael že hotel doseženi sporazum v poslednjem hipu preklicati ter ostati s svojimi četami še nadalje v Gazi in ob zalivu Akaba.

Končno se je pa diplomatom posrečilo spor poravnati, tako da se bo izraelska vojska vendarle umaknila iz Egipta. Šla pa ne bo brezpogojno, kakor trde Amerikanci, temveč šele po politično obveznih zagotovilih, ki jih je Izrael izsilil Eisenhowerju in njegovi vladi, kar spet dokazuje, kako močan je gospodarski in politični vpliv Judov v svetu.

Dopisi v Tržaškega

TRŽAŠKI POKRAJINSKI SVET

Na ponedeljki redni seji pokrajinskega sveta so zaključili razpravo o novi avtonomni deželi Furlanija-Juljska krajina. Sprejeli so resolucijo, v kateri zahtevajo, naj Trst postane glavno mesto nove dežele in naj sleherna pokrajina, zlasti pa Tržaška, dobi ustrezno zakonodajno avtonomijo. Svetovalci nadalje zahtevajo, naj se čimprej ustanovi pordenonska pokrajina, s čimer bi se preprečilo, da bi videmska pokrajina imela absolutno večino predstavnikov v deželnem zboru.

Za predlog so glasovale vse stranke razen misinov, ki so se pri tisti točki resolucije, kjer se zahteva za posamezno pokrajino zakonodajna avtonomija, glasovanja vzdržali.

ROJAN

Nedavno tega smo poročali, da se premnogi starši učencev Industrijske strokovne šole v Rojanu hudo pritožujejo zaradi razmer, v katerih se nahaja prvi deški razred tega zavoda. Kljub protestom staršev in, kakor smo slišali, tudi profesorjev se šolska oblastva krčevito upirajo, da bi ta razred, ki šteje 36 učencev, razdelili v dva. Ni treba posebej poudarjati, kako zaradi tega nevzdržnega in protizakonitega stanja hudo trpi ves pouk. Dijaki pa so prizadeti predvsem zaradi tega, ker je bil pouk praktičnih predmetov skrčen na polovico, kar je v veliko škodo učencem, ki se bodo po dovršeni šoli posvetili v glavnem praktičnim poklicem.

Vse te zapreke bi odpadle, če bi šolsko skrbništvo pravočasno sprejelo zahteve staršev in učiteljev in bi omenjeni razred razdelilo na dvoje. Za leto je to prepozno, toda prihodnje šolsko leto bo treba škodljivo stanje vsekakor odpraviti.

NABREŽINA

Pretekli petek se je v Nabrežini zaključilo jesensko zasedanje občinskega sveta. Občinski možje so dokončno odobrili pogodbo, s katero je devinski princ daroval občini staro cesto iz Sosljana k morju ter vse zemljišče, potrebno za njeno razširitev in preureditev.

Na predlog odbornika D. Legiša je občinski svet sklenil dvigniti najmanjši obdavčljivi letni dohodek od 120 na 220 tisoč lir, s čimer bo nad 300 občanov oproščenih družinskega davka. Preureditev se je izvršila po zakonu 703. Občina bo sicer imela okrog 350 tisoč zgube na leto, ki pa jo bo skušala nadomestiti z drugim dohodki. Sklep bo stopil v veljavo 1. januarja 1958.

Svetovalci so nato dolgo razpravljali, kje naj se sezida nova 9-stanovanjska ljudska hiša. Nedavno tega so bili sicer sklenili, naj se poslopje zgradi nedaleč od gostilne Kralj v Sosljanu, a ta sklep je v navzkrižju s pravkar dokončanim regulacijskim načrtom. Na seji sta padla dva predloga: odbornik D. Legiša, ki ga je kasneje podprl župan, je bil za to, da je treba hišo zgraditi v Devinu, medtem ko sta se odbornika Škerk in Markovič zavzemala za Nabrežino. Zaradi odsotnosti nekaterih svetovalcev so sklep odložili do prihodnje seje.

Na koncu je občinski svet sklenil prodati 3.300 kv. m zemljišča dr. Škerku in gospe

Vandi Škerk iz Trsta. Cena znaša 350 lir za kv. m, zemljišče pa se nahaja pod državno cesto za Trst, in sicer okrog 300 m daleč od predora v nabrežinskem bregu.

ŠTIVAN

Te dni so začeli polagati temelje veliki tovarni papirja, ki bo stala, kakor smo že poročali, ob porušnem mostu čez Timav nedaleč od Štivana. Dela bodo trajala približno dve leti.

V tej zvezi moramo poročati, da nameravajo oblastva zgraditi v bližini tukajšnjega begunskega naselja nad 100 novih stanovanj za istrske ribiče-begunce. Vest je upravičeno vzbudila veliko skrb med domačimi ribiči in tudi med tistimi istrskimi, ki so že več let tu nastanjeni. Vsi se namreč boje, da bo v doglednem času v našem morju več ribičev kot rib, da ne bo mogel s tem poklicem nihče več pošteno živeti.

Slovenci pa vemo, da se za temi gradnjami skrivajo nepošteni nameni, kako potujčiti našo zemljo.

MEDJA VAS

Pretekli mesec smo v naši vasi imeli 14-dnevni kmetijski tečaj, katerega so se udeležili številni kmetovalci. Predavatelj dr. Ivan Baša nam je preprosto obrazložil celo vrsto vprašanj, na katera dnevno naletimo, ko delamo na polju ali se bavimo z živinorejo. Prepričani smo, da so nasveti odličnega predavatelja bili zelo dragoceni in da jih bodo naši kmetje res izvajali v dejanskem življenju. Veseli nas, da se je predavanju udeležilo tudi lepo število mladeničev.

DOLINA

V četrtek preteklega tedna je občinski svet sprejel proračun za leto 1957, ki predvideva skoraj 73 milijonov izdatkov in okrog 23 in pol milijona dohodkov. Primanjkljaj, ki naj ga krije država, znaša okrog 49 in pol milijona lir.

Med izdatki naj omenimo napeljavo telefona v Prebeneg, zgraditev zdravniških in zobotehničnih ambulant za šolske otroke in nakup avtomobila za občinski vodovod. Proračun nadalje predvideva nabavo opreme za novi otroški vrtec in ljudsko šolo v Ricmanjih ter nakup nekaj kv. m zemljišča ob vhodu v Boršt, kjer bodo razširili cesto. Za občinsko knjižnico v Dolini so določili 1 milijon 800 tisoč lir.

V začetku seje so svetovalci sklenili odstopiti Ustanovi za tujski promet 125 kv. m zemljišča v bližini obmejnega bloka na Pesku, kjer bodo ustanovili informacijsko pisarno za potnike.

V ponedeljek sta kar dva naša občana postala žrtvi prometne nezgode. Zgodaj popoldne se je na cesti pri Boljuncu ponesrečil Albin Štefančič iz Krogelj. Mož je pri vožnji z motorjem nepričakovano treščil ob cestni kamen ter si precej hudo ranil glavo. Svojevrstna nesreča se je pripetila tudi 32-letnemu Rihardu Marcu iz Doline. Ko se je na vespi vozil proti Miljam, mu je nenadoma prišla pod kolo žoga, ki so jo na bližnjem travniku brali otroci. Padeč je bil neizogiben.

Ponesrečenca so sprejeli v bolnišnico in vsi jima želimo, da bi čimprej okrevala.

MILJE

Pustna prireditev je v nedeljo privabila v naše mestece veliko Tržčanov in prebivalcev iz bližnje ter daljne okolice. Po mestnih ulicah se je kot običajno razvila pustna povorka, ki se je udeležilo 9 alegoričnih vozov. Ocenjevalna komisija je podelila prvo nagrado 100 tisoč lir dvema skupinama, med ostale so pa razdelili okrog 300 tisoč lir.

Opazovalci sodijo, da je letošnja prireditev precej slabše izpadla kot prejšnja leta. To je razumljivo, saj se spričo hude gospodarske krize premnogim sploh ne ljubi pustovati.

ACEGAT STAVKA

V ponedeljek so v Trstu stopili v stavko uslužbenci občinskega podjetja Acegat. Vsi tramvaji, filobusi in avtobusi so se umaknili v svoje klonice in mesto je kljub pustnemu razpoloženju zgubilo svoj običajni vrvež.

Uslužbenci zahtevajo, naj se njihove plače izenačijo z onimi v ostalih mestih republike. Zato so pripravljene stavkati za nedoločen čas.

Na progah vozijo zasilni avtobusi. Ravnateljstvo ACEGATA poziva prebivalce, naj varčujejo z vodo in električnim tokom, ter priporoča, naj gospodinje rabiho plin le od 7. do 8.30, od 10.30 do 13. in od 18.30 do 20.30 ure.

USLUŽBENCI PROTESTIRAJO

Uslužbenci krajevnih javnih ustanov (občine in pokrajine) so že dalj časa ogorčeni, ker prefektura ni doslej odobrila sklepov občinskih svetov in pokrajinskega sveta, ki zadevajo zakon o poenotenju plač. Zaradi odlašanja uslužbenci niso še prejeli predpisanih poviškov plač.

PLIN SE NE BO PODRAŽIL

Zaradi suške krize se je, kakor znano znatno podražil premog. Ker je ta ena najvažnejših surovin za proizvodnjo plina, je občinsko podjetje ACEGAT zaprosilo prefekturo, naj mu dovoli zvišati ceno plina za 2 liri na kubični meter. Čeprav ima ACEGAT ne glede na suško krizo nad pol milijarde primanjkljaja, je prefektura prošnjo odbila. Oblastva računa, da bodo zvišali cene vode, elektrike in tramvajskih listkov in bi zato podražitev plina preveč udarila družinsko gospodinjstvo.

SLOVENSKA PROSVETNA MATICA

priredi v soboto, 9. marca, ob 21. uri
v Avditoriju v Trstu

»KONCERT KOMORNE GLASBE«

Sodelujejo: Karla Sancina godalni kvartet in v klavirskem kvintetu pianistka Mirca Sanci-nova. Na sporedu so skladbe Josefa Haydna, Luigijs Boccherinija, Franja Delaka in klavirski kvintet Antonina Dvoraka.

Vstopnice dobite na sedežu SPM v ulici Machiavelli 22/II.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE Za TRŽAŠKO OZEMLJE

V soboto, 9. marca, ob 17.30 uri v Prosvetnem domu
na Opčinah
HANS FITZ

»SREBRNA LILIJA«

mladinska igra

V nedeljo, 10. marca, ob 16.30 na Kontovelu
RENATO LELLI

»NA NOCNIH POTEH«

V nedeljo, 10. marca, ob 16. in ob 20. uri
v Prosvetni dvorani v Gorici

JOHN PATRICK

»VROČA KRI«

V torek, 12. marca, ob 17.30 v kinodvorani v Škednju
»SREBRNA LILIJA«

Dopisi iz Goriške

GORIŠKI POKRAJINSKI SVET

V soboto je bila redna seja goriškega pokrajinskega sveta. Svetovalci so v glavnem razpravljali o primanjkljaju 156 milijonov v zadnjem proračunu. Pokrajina bo morala kriti primanjkljaj s posojilom.

Osrednja državna komisija za krajevne finance zahteva od pokrajinske uprave, naj uvede najvišje doklade na zemljiški davek in na kmetijske dohodke. Proti temu se je upravni odbor sicer krčevito upiral, a njegov napor je bil zaman. Vsi svetovalci so poudarjali, da pokrajina brez izdatne pomoči države ne more izboljšati svojega finančnega položaja. Med drugimi je dr. Šfiligoj priporočal, naj se o tej zadevi obvesti parlament, ko bo razpravljal o reformi krajevnih financ. Svet je določil odškodnino 50 lir od kilometra za potne stroške svetovalcev, medtem ko bo o nagradi predsedniku in odbornikom sklepali ob drugi priložnosti.

Izvolili so tudi zastopnike v razne ustanove in zavode. Za predstavnika pri goriški hranilnici sta bila izbrana dr. Mario Martina in dr. Chechet, pri vodni upravi bo pa pokrajino zastopal dr. Culot, zastopnika v konzorciju vzhodno-furlanskega vodovoda (CAFO) še niso izvolili. Svetovalec Černe je na to mesto predlagal g. Pipana Andreja iz Sovodenj, medtem ko se je večina zavzemala za g. Bressana iz Gradiške. Ker sta nedavno tega pristopili h konzorciju tudi slovenski občini Doberdob in Sovodnje, je predlog slovenskega svetovaleca Černeta vsekakor utemeljen. Pravično bi bilo, da Slovenci zastopajo vsaj v eni ustanovi pokrajine.

GORIŠKI MESTNI SVET

Na ponedeljkovi seji mestnega sveta je imel župan dr. Bernardis najprej kratek spominski govor v počastitev 15. obletnice smrti vojvode D'Aosta. Nato so svetovalci razpravljali o gradnji spomenika narodnemu junaku Totiju. Spomenik naj bi stal pred prefekturo na Travniku. Glavni del razprave pa je bil posvečen novemu prometnemu pravilniku, ki ima namen omejiti ropot in brzino motornih vozil v središču mesta.

TRŽIČ

Vsi trije sindikati so pred nekaj dnevi zahtevali od ladjedelniškega ravnateljstva, naj se delovni urnik za kovinarje zniža na 40 tedenskih ur, pri čemer naj bi plača ostala nespremenjena.

Tržiški elektrovarilci so že dalj časa v sporu z ladjedelniško upravo zaradi obnove delovne pogodbe. Istočasno zahtevajo, naj jih plačajo po lestvici, ki velja na Tržaškem. Če v tej borbi zmagajo, bodo prejeli 20 lir več na uro.

Kljub dolgotrajnim in večkratnim pogajanjem žal ni še prišlo do zaželenega sporazuma. Vsi sindikati te stroške so zato 4. marca razglasili stavko za nedoločen čas. Ker se delavstvo bori za izboljšanje svojega položaja pod enotnim vodstvom, bo v svoji borbi gotovo uspelo. To tembolj, ker je proizvodnja podjetja, kakor vse kaže, zagotovljena za mnoga leta naprej, tako da tedenski časopisi ne utegnejo niti priobčevati vseh poročil o številnih splovitvah novih ladij.

Vsi ti spori bi se prav gotovo lažje rešili, če bi bili vsi delavci primerno in pravično udeleženi pri dobičku podjetja.

ŠTEVERJAN

Z velikim zadovoljstvom smo sprejeli vest, da je pretekli teden pokrajinski odbor odobril 1 milijon in 600.000 lir za popravilo ceste z Oslavja do Števerjana. Bliza se namreč pomlad, ko bo prihajalo v našo vas vedno več izletnikov, in je treba z deli pohiteti. Čujemo tudi, da je naše županstvo že stopilo v stik z goriškim, da bi se podaljšal vodovod z Oslavja v Števerjan.

Tudi danes moramo žal zopet poročati, da smo pred kratkim pokopali pridnega gospodarja in vzornega očeta 72-letnega Maraža Jožefa.

Blagemu pokojniku naj sveti večna luč. Družini in sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

IZ ŠTANDREŽA

Uprava Ustanove za gradnjo ljudskih hiš, ki ji predseduje inž. Caccese, je pred nekaj dnevi oddala na dražbi že drugi del stanovanj INA, ki jih bodo zgradili v Štandrežu med ulico Carso in železniško progo. Gre za 9 poslopij z 72 stanovanji. Celokupni gradbeni stroški bodo znašali približno 167 in pol milijona lir.

IZ PEVME

V ponedeljek popoldne se je pripetila v gozdčku pod Oslavjem strašna nesreča. Vso Pevmo, Podgoro in Štmaver je namreč v popoldanskih urah vznemirila huda eksplozija. Naš grobar Anton Mavrič je takoj obvestil o nesreči Zeleni križ. Ob šest metrov globoki jami, v kateri sta dva brezposelna delavca iskala železa med ostanki iz prve svetovne vojne, je ležalo razmesarjeno truplo 40-letnega Lorenza Lucchinija.

Med delom se je nepričakovano razpočila stara granata, ki je nesrečnemu odtrgala levo nogo. Pred jama je zaradi hudih bolečin ječal drugi ponesrečenec 31-letni Albert Giudici, ki je bil še pred kratkim zaposlen v podgorski predilnici. Zeleni križ ga je v nevarnem stanju koj odpeljal v bolnico v Gorico, kjer so zdravniki ugotovili več resnih poškodb po vsem telesu. Njegovo stanje je zelo resno.

Ob tej nesreči smatramo za svojo dolžnost opozoriti oblastva, naj vendar nekaj zares učinkovitega ukrenejo, da se nehaio strašne nezgode, ki jih povzročajo izstrelki iz prve svetovne vojne.

Vzrok nesreč je deloma v gospodarski krizi, čeprav z druge strani vsi vemo, da našim kmetijam povsod primanjkuje delovna sila in da le težko dobijo brezposelnega delavca. Če bi jim hotel pomagati pri obdelovanju zemljišč, pa naj jih še tako dobro plačajo.

Tudi ta nesreča naj bo opomin našim Kraševcem, ki se kaj radi bavijo z iskanjem starega železa. Svetujemo jim, naj ta nevarni posel popolnoma opuste, čeprav z njim tu pa tam nekoliko več zaslužijo kakor z delom na kmetih.

Čujemo, da je g. Anton Presti zavrosil goriško županstvo, da mu izda dovoljenje za gradnjo tekstilne tovarne v naši vasi. Gradbeno komisija je pretekli teden do prošnje zavzela le načelno stališče, podrobneje pa bo

o njej razpravljala in sklepala na prihodnji seji.

IZ DOBERDOBA

Od 200 milijonov lir, ki jih je ministrstvo za javna dela določilo letos za gradnjo in popravilo nekaterih šolskih poslopij na Goriškem, bo dobila doberdobska občina primeren znesek za obnovo in opremo otroškega vrta. Ta je bil ukinjen zaradi vojne leta 1943 in se ni mogel otvoriti do 1954. leta, ker so v njegovih prostorih stanovali orožniki. Vsačani sedaj upamo, da bo občinska uprava preskrbela, kar je potrebno, da se otroški vrtec lahko čimprej otvori.

Naša vodovodna črpalka se je v kratkem času že dvakrat pokvarila. Predpretekli teden smo bili Doberdobci spet dva dni brez vode. Po zadnji okvari so jo takoj oddali v popravilo v Trzič. Vseh skrbi za vodo pa bomo Doberdobci in z nami tudi Doljani in Jameljci rešeni, ko se bo dejansko izvedel novi vodovodni načrt, o čemer smo pred kratkim poročali.

MIRNIK

Iz naše vasi se le redko kdaj javimo v Novem listu. Danes pa čutimo potrebo, da izrazimo zadovoljstvo nad vestjo, da se je tudi naše ljudske šole spomnilo ministrstvo za javna dela ter določilo za njeno ureditev in opremo dva milijona lir. Ministrstvo je določilo en milijon 200.000 lir tudi za ureditev ljudske šole v Škrljevem.

FURLANIJA IN SLOVENIJA

Vse kaže, da so Furlani v odnosih s Slovenci mnogo bolj pametni in prožni kot goriški in tržaški Italijani. Dovolj je, da vidimo, kako živahno goje športne stike s Slovenci. V nedeljo je bila n. pr. prireditev na Matajurju, prihodnja pa bo na Livku.

Pred nekaj dnevi se je sestal v Vidmu odbor ondotne Trgovinske zbornice in razpravljal, kako naj se izboljšajo trgovinski stiki s Slovenijo.

Predstavniki zbornice je poročal tudi o obisku predsednika trgovinske zbornice iz Ljubljane.

Gospodarski krogi v Vidmu pričakujejo, da pomeni ta sestanek prvi pomembnejši korak k vse tesnejšim stikom med Slovenijo in Furlanijo.

KMETOVALCEM V GORICI

Goriško županstvo sporoča, da je v mestnem protokolnem uradu do 11. t. m. na vpogled seznam kmetovalcev in njihovih družinskih članov, ki imajo pravico do bolniškega zavarovanja. Kdor je neupravičeno izostal iz seznama, lahko vloži na kolokovanem papirju za 100 lir priziv na prefekta.

NOVI URNIK OBMEJNIH PREHODOV

Od 1. marca dalje so obmejni prehodi ob nedeljah odprti do 22., med tednom pa do 21. ure, in sicer pri blokkih Solkan, Št. Peter in Miren. Istega dne so odprli tudi prehod v Pakišču.

POSTNE PRIDIGE

Tudi letos bodo vsak petek zvečer v cerkvi Sv. Ignacija na Travniku slovenske postne pridige.

OBVESTILO NAROCNIKOM

Zaradi dvodnevne stavke pošte in brzjava v preteklem tednu so dobili naši naročniki zadnjo številko lista na žalost šele v ponedeljek in torek tega tedna.

NOVI DOKTOR

V sredo, 20. februarja, je na tržaškem vseučilišču diplomiral iz pravnih ved gospod Albin Sirk, profesor v Gorici. V doktorski razpravi je obravnaval »Upravno sodstvo v Jugoslaviji«. Novemu doktorju iz srca čestitajo vsi prijatelji in znanci. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

Beneška Slovenija - Hanalska dolina

IZ ČEDADA

Spet moramo pohvaliti našega župana senatorja Pelizza, ki se edini res zavzema za koristi slovenskih vasi svojega volilnega okraja. Senator se namreč zaveda, da se go-di nadiškim dolinam krivica, ker jih ne prištevajo h gorskim predelom, ki jih štiti poseben zakon. Zato naš župan neprestano nadleguje razna ministrstva in jim čestokrat iz-puli kak milijonček v prid našim vasem. Njegova zasluga je, če gradijo prepotrebno cesto v Črni vrh, če se v tej vasi zida moder-na mlekarica (država je prispevala 3 milijone) in če so danes po naših občinah v teku mnoga javna dela. Senator dobro ve, da je vlada v preteklosti popolnoma zanemarjala naše vasi, in zato nanjo pritiska, da bi stare krivice popravila.

Iz sklada za pomoč gorskim krajem je ne-davno tega izsilil 30 milijonov za občino Pod-bonesec, in sicer za Gorenji in Dolenji Mer-sin. S tem prispevkom bodo dokončali cesto v Gorenji Mersin, ki jo gradijo že več let, ter povezali z dolino še nekatera bližnja na-selja. S planin pod Matajurjem bodo nape-ljali žičnico do Mersina, ki bo služila za pre-

voz sena in drv. Za pogozdovanje teh krajev bodo pa potrošili 5 milijonov.

Dela bodo v veliko pomoč vasem, kjer se ljudje bavijo izključno z živinorejo. Mor-da bo to pridržalo doma kakega moškega, ki bi drugače moral za zaslužkom v tujino. Zdi se, da je tudi vlada spoznala škodo, ki jo povzroča izseljevanje. Senator Pelizzo ne bo seveda kriv, če pojdejo ti milijončki bolj v korist raznim podjetnikom in drugim zaje-davcem kakor našim gorjanom. To morejo preprečiti le krajevna oblastva in občinski svetovalci.

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Veseli nas, da je ministrstvo za kmetijstvo in gozdove podelilo posebno priznanje in nagrade tudi nekaterim kmetovalcem iz Be-neške Slovenije za njihovo vzorno obdelova-nje posestev ter za izredne pridelke.

Nagrajeni so bili: Jožef Quarina, Srečko Vižintin, Pia Kostaperarja, Anton Quarina, Renzo Jusič iz naše občine ter Mario Leban iz šentlenarske občine. Za vzorno urejena posestva v hribih so bili nagrajeni: Lijan Kramar iz njemaške občine, Jožef Qualizza iz Srednjega, Ivan Cuffolo iz Platišč, Ernest

Juretič in Renzo Marseu iz Mersina, Valen-tin Dibeta iz Krnic, Anton Croato iz Černeje in Anton Černetič iz Srednjega.

RONAC

V nadiški dolini se le redkokdaj sliši o tatvinah. Zato so orožniki zelo zadovoljni s službo v naših krajih. Lansko jesen so pa morali prečuti marsikatero noč, ker so iz Laškega redno prihajali z avtom tatovi, izpraz-njevali kurnike po dolini in v gorenjem Ron-cu celo izropali klet vaše gostilne. Ko so ta-tovi zvedeli, da jih zasledujejo orožniki, so se potuhnil in vse je bilo do pusta mirno. V tem času so se pa zlikovci zopet pojavili v zakotni ronski vasi Zejci, kjer so občin-skemu stražniku Jožefu Manziniju odnesli za 50 tisoč lir blaga. Vse kaže, da pustni tatovi ne spadajo k tisti bratovščini iz Laškega in da nas bodo v postu pustili mirno spat.

TRBIŽ

V nedeljo, 10. t. m., bo v Trbižu znana mednarodna tekma parčkov, ki slovi pod imenom »Ona in on« (»Lei e Lui«). Udele-žijo se je lahko vsi smučarji, le da so člani smučarskih klubov. Zanimivo tekmo na pri-bližno 1800 m dolgi progi prireja goriški smučarski klub.

Sred 100 leti

6

R.B.

Ko je prišel na avstrijsko poslaništvo v London, se je izkazal za spretnega ženskar-ja in je nekaterim soprogam starih lordov glave zmešal. Kot prvi minister je pa bil preverjen, da je ljudstvo samo za to na sve-tu, da posluša cesarja in njegove grofovске ministre.

Njegova desna roka je bil doktor Aleksan-der Bach. V marčni revoluciji se je Bach kot potomec meščanske rodbine delal ljud-stvu prijatelja. Ko se je pa prirnil v ospredje, se je brž prilagodil vladnim ob-lastnikom. Schwarzenberg ga je imel za uporabnega trobentača k umiku v najhujši absolutizem. Najprej je Bach opravljal po-sle pravosodnega ministra. Kot tak se je naj-bolj izkazal, ko je cesar ukazal notranje-mu ministru Stadionu razgnati parlament v Kromerizu in pripraviti marca 1849. oktroi-rano ali vsiljeno ustavo.

Ko so se poslanci skušali s Stadionom pogajati o spornih točkah, se je Stadion, ki je še imel nekaj demokratičnega čuta, obrnil za nasvet na tovariša Bacha. Prišel je k njemu v Olomuc, ko je minister Bach že spal. Nameraval se je z njim posvetovati, ali bi ne kazalo malo popustiti poslancem in ohraniti vsaj videz demokracije. Toda Bach je takrat že bil cesarsko-kraljevo zgra-jen. Ko se je v postelji zdramil, je potipal razburjenemu tovarišu Stadionu žilo in mu zaspano svetoval: »Vaša Svetlost ve, da se ne da nič več izpremeniti«. Obrnil se je na drugo stran in spet zaspal.

Naslednji dan so lepaki že naznanjali Du-najčanom novo ustavo. Vlada je v proglasu parlamentu očital, da se ni izkazal dovolj vdanega cesarski hiši. — Takrat je bila namreč navada, da se je vse zlo in dobro v državi vrtelo samo okrog cesarske družine.

V proglasu je cesar »Franci« opravičeval svoj absolutizem z izgovorom, da je Dunaj še vedno nemiren, da so Madžari še pravi revolucionarji in potem, kakor se bere v slo-venskem prevodu: »kjer še zunanji mir ob-stoji, tava potihoma zli duh nezaupljivosti in razprtije ter si išče tovarišije«.

Peti člen ustave — danes poznamo sličen člen šesti — zagotavlja vsem narodom ena-kopravnost in nedotakljivo pravico, da ohrani-jo in gojijo svojo narodnost in svoj jezik.

V ustavi je bilo tudi rečeno, da bodo Ko-roška, Kranjska, Štajerska in Primorska se-stavljale na podlagi starega zgodovinskega prava neke vrste avtonomno kraljevino Ilirijo. Toda ko so se koroški Nemci in ita-lijanski zastopniki na Primorskem besno zagnali v ta ustavni člen, ga je vlada še isti mesec črtala.

Minister Bach je slovenskim zastopnikom kar v obraz zabrusil: ker se avstrijska za-vest ni zadosti globoko ukoreninila v srca Slovencev, zato ne more biti govora o kaki njihovi samoupravi.

Policija postane država

Izdano ustavo so pa začeli kmalu razni krti spodjedati. Poleti leta 1850 je cesar iz-dal patent, da ministri niso več odgovorni parlamentu, ampak samo cesarju. Postali so njegovi služabniki, cesarjeva volja je postala zanje ukaz, kakor je bilo pred tisoč leti.

Ker je ustava bila centralistom preveč de-mokratična, so jo na Silvestrovo l. 1851 pre-klicali. Vlada je prišla v roke cesarja in žandarja (orožnika). Prvo besedo je imel v vladi poleg Bacha baron Kuebeck, sin neke-ga češkega krojača iz Iglave. Postal je pri-

cesarju tako priljubljen, da ga je imenoval za predsednika novo ustanovljeni »dvorni komori«, ki je dajala cesarju in ministrom nasvete.

Ko je ministrski predsednik Schwarzen-berg umrl, mu niso sploh imenovali nasled-nika. Ministrom je odslej predsedoval cesar sam. Poleg Kuebecka se je uveljavil še šef po-licije Johann von Pempin. Ta general je organiziral sedemnajst polkov orožnikov po tisoč mož. Orožnik s perjem na glavi, puško čez hrbet in sabljo ob strani, je bil strah dr-žavljanov. Cela vojska tajnih vohunov ali »naderejev«, kakor so jih imenovali Dunaj-čani, je nadzorovala vse pomembnejše ose-be v državi. Celo o ministru Bachu so na po-liciji vodili posebne sezname, kakor pri nas za časa fašizma.

V državi je pa Bach veljal za vsemo-gočnega in so po njem to dobo pred sto leti imenovali »doba Bachovega absolutizma«.

Glavno krivdo je nosila policija, ki se je imela za državo. Obravnave proti »državnim zločincem« so se iz dneva v dan množile. Le-ta 1854 so našli policijski sezname okrog 4000 oseb, katerim so naprtili veleizdajniške procese. Enako krivdo je nosil cesar sam. Celo Bach si je zabeležil, ko je novi cesar obiskal Trst, »da si ne zna pridobiti sre in da ne zna ljudstvu privoščiti dobre besede«.

Absolutistične vladavine so si med sabo prav tako podobne kot zeljate glave na njivi. Vse imajo približno enako palico, da udrihajo po ljudskih svoboščinah. Sprva z vabili in darili, potem s strogostjo žandarja in uradnika, nazadnje s preganjanji vidnej-sih oseb in zatiranjem organizacij.

Tako se je z nami Slovenci godilo pod fašističnim absolutizmom. Starejšemu rodu je še dobro v spominu, kako je fašizem sep-tembra meseca leta 1927 razpustil z eno po-tezo peresa 300 slovenskih prosvetnih dru-štev, češ da so protidržavna.

(Dalje prihodnjič)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ob 4. številki „Literarnih vaj“

Cetrta številka »Literarnih vaj« prinaša na uvodnem mestu toplo napisan članek Jožeta Peterlina o Sv. Križu, Darinka Terčič pa je napisala o tej naš obmorski vasi celo pesmico, ki je sicer še zelo začetniška, vendar pa močno občutena in polna prisrčnosti.

Posebno vesel je človek pesmic Brune Pertot. Vsaka njena nova pesem kaže, da nam zori v njej dobra, nežno čuteča in poetično zelo občutljiva ter globoka pesnica. »Miramar« je sicer še precej prihodniška, vendar razodeva njen lirski dar. »Neslišno rosi« pa je že polna zlatih lirike, ki je značilno ženska, prikrita ljubezenska.

Pristno pesniško žilico razodeva tudi Marijan Metlika v svojih pesmih »Naš Kras« in »Ob odhodu izseljencev«. Prijeto nas je presenetilo s svojo svežino tudi »Jesensko jutro« Smiljana Cesarca.

Med proznimi sestavki je omeniti zlasti nadaljevanje povesti »Na svidenje, Trst!«, ki jo piše Vesna iz Gorice in postaja vedno bolj sentimentalna, tako da nas je razočarala; zanimiv je tudi potopis Matjaža Schartha »Križem po džungli« in črtica Eveline Umek »Med njimi bi bila srečna«. Umekova je po leg Brune Pertot največji talent letošnjih »Literarnih vaj«, a morala se bo seveda še veliko učiti in truditi, preden bomo lahko rekli, da smo dobili v njej dobro pisateljico. Vendar pa smo prepričani, da je tega sposobna. »Intermezzo«, povest, ki jo piše Franc Vekjet, je psihološko premalo dozorela in se vrti stalno le okrog istega dogodka. Vendar je napisana v živahnem slogu in tudi motiv je zanimiv.

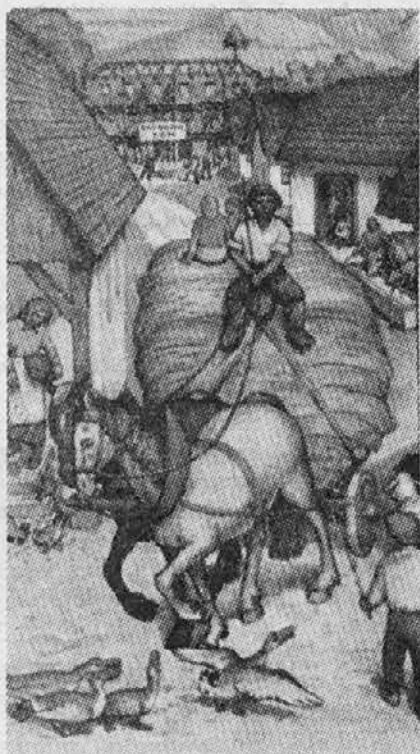
Drugi prispevki so začetniški. V običajnih rubrikah najdemo članke profesorjev in dijakov, med njimi oceno Rebulove zbirke novel, revije »Tokovi« in dodatek k poročilu o slovenskih knjigah v letu 1956. Poleg dijaških so objavljeni v teh rubrikah prispevki profesorja Martina Jevnikarja. Z linorezi in risbami so okrasili številko, ki je prav okusno opremljena, učenci prof. Avgusta Černigoja.

„Mladika“

Te dni je izšla nova tržaška mesečna revija »Mladika«. Priznati pa moramo, da nas je razočarala bolj po tistem, česar v njej ne najdemo, kot po tistem, kar vsebuje. Urejata jo Jože Peterlin in Dušan Jakomin. Po opremi je dokaj lična, a vsebina, ki je namenjena katoliškim bralcem, je nekam v naglici in brez pravega reda nametana skupaj, tako da ni jasno razvidno, kaj revija hoče in ali je namenjena — kot družinska revija — preprostim bralcem ali dijaštvu. Ravni prave revije vsekakor ne doseže kar pa bi ne bila nikakoli škoda, če bi bila znala ubrati pravi ton in zadostiti potrebam našega ljudstva po branju in prosveti. Tako pa imamo vtis, da je hotela ustreči vsem in zato ni ustregla nikomur. Moti nas predvsem idilično-romantično gledanje na sodobna vprašanja. Niti enega problema našega ljudstva na Primorskem ali drugod revija ne prikazuje stvarno, temveč se izgublja v lepih besedah; pravzaprav pa se problemov sploh kar preveč skrbeno izogiba. Socialno problematiko našega ljudstva na Tržaškem in Goriškem je sploh prezrla in mlad delavec ali delavka, pa tudi mlad kmet ali kmetica ne bosta našla v reviji nič takega, kar bi ju res zanimalo, če izvajamo morda črtici Vinka Beličiča in Mihaela Jerala, ki dajeta tej prvi številki glavno ceno, ali res zanimive reportaže »Pionirji pod Kordiljerom«. Revija bi lahko izhajala kjerkoli z isto vsebino, če izvajamo nekaj romantičnih opevov kraških krajev in podatkov o katoliški prosveti. Ti podatki bi vsekakor spadali bolj v kak bilten ali arhiv, revija pa bi lahko namesto njih obravnavala žive probleme. Zdi se, da je posvetila toliko pozornosti takim poročilom prav iz nekake zadrege in da izpolni prostor, v katerega bi morala vdirati od vseh strani živa stvarnost.

Upati pa je, da se bo v naslednjih številkah bolj odprla resničnemu življenju tukajšnjih slovenskih ljudi. Kljub vsem tem pomanjkljivostim, ki so verjetno vsaj delno tudi posledica naglice in začetniških težav, pa lahko samo z veseljem pozdravljamo novo ljudsko revijo na Tržaškem, ki so jo naši ljudje res pogrešali.

...s.

TONE KRALJ: ILUSTRACIJA

Pomembna obletnica

Dne 25. februarja je preteklo 250 let, odkar se je rodil v Benetkah največji italijanski komediograf Carlo Goldoni. Prvo šaloigro je napisal, ko je imel dvajset let. Izdal je nad sto komedij, tudi po šest najst na leto, ki so še danes žive. Goldoni je namreč vpeljal v svoja dela življenjski realizem; v njih riše preprosto ljudstvo in malomeščansko okolje z vsemi vrlinami in slabostmi. Zato ima kot odrski pisatelj tudi socialen pomen. Goldonijeva dela so prevedli v vse jezike, celo v kitajščino. Kljub slavi in ogromnemu delu je Goldoni leta 1793 umrl v revščini, še preden je utegnil sprejeti pokojnino, katero mu je na predlog pesnika Cheniera določil pa riški konvent. Stalna usoda tistih, ki se s petjem ukvarjajo.

»LESENJAC« V VERZIH

Svetovnoznana je že postala mladinska povest o Lesenjaču ali Storžku, katero je spisal pod naslovom Pinocchio italijanski pisatelj Collodi. Slovenci jo poznamo v Lovrenčičevem in v drugih prevodih. V italijanščini je te dni izšla povest o Lesenjaču v verzih (Pinocchio poeta).

Pred odkritjem etruščanske tajne?

Ena največjih in najbolj nerazrešljivih skrivnosti arheološke vede je vprašanje plemenskega izvora in jezika etruščanskega naroda, ki je gospodaril v srednji Italiji nekaj stoletij pred Kristusom in ustvaril cvetočo, svojevrstno kulturo. Izredno zanimive so zlasti etruščanske stvaritve v kiparstvu, ki zelo spominjajo na moderno umetnost. Zadnja leta je krožila po Evropi velika razstava etruščanskega kiparstva in vzbujala povsod izredno pozornost. Ob tej priložnosti je izšla v raznih jezikih cela vrsta knjig z najnovejšimi odkritji o etruščanski zgodovini in z raznimi teorijami o nastanku in jeziku Etruščanov, a doslej še nihče ni razrešil uganke. Baje je to uspelo nekemu mlademu ruskemu učenjaku, a glasovi o tem so kmalu potihli. Tudi njegove teorije najbrž niso vzdržale kritične presoje.

Zanimivo je, da so se s temi vprašanji bavili tudi nekateri slovenski učenjaki. Več študij o Etruščanih je n. pr. objavil svoj čas že pokojni jezikoslovec in zgodovinar Davorin Zunković. V njih je dokazoval, da so bili Etruščani slovanskega izvora, kar je

KULTURNE VESTI

Poseben odbor, ki mu pripadajo najuglednejši italijanski politiki raznih demokratičnih strank, organizira po vseh italijanskih pokrajinah zborovanja za mladino, ki se zanima za politiko. Na zborovanjih vzgajajo mlade ljudi k prijaznejšim in človeško toplejšim odnosom v političnem življenju, k stvarnemu političnemu razgovoru z ljudmi drugega mišljenja in k spoštovanju politične svobode tudi pri nasprotnikih. To imenujejo politično kulturo. Taki tečaji bi bili nujno potrebni tudi med Slovenci, zlasti na Tržaškem in Goriškem.

Izšel je zgodovinski roman Ilke Vaštetove »Gričarja«. Dogaja se v času slovenskega protestantizma. Izdal ga je Svet Svobode in prosvetnih društev okraja Novo mesto. Pri Državni založbi Slovenije pa je izšla knjižica Janka Jurančiča »Južnoslovanski jeziki«. Pri »Lipi« v Kopru je nedavno izšel ponatis slovite Mencingerjeve »Moje hoje na Triglav«, za katero je napisal opombe in spremne besede France Vodnik.

Nova knjiga

Te dni je izšla pri nas nova izvirna knjiga »Južna Amerika«, ki jo je spisal Gorican Mirko Rijavec. V literarni suši med zamejskimi Slovenci je ta pojav zelo razveseljeval. Knjiga, ki je strokoven zemljepisni in politično-zgodovinski oris »dežele bodočnosti«, temelji na pisateljevih lastnih opazovanjih in izkušnjah.

Gospod Mirko Rijavec, iz znane goriške družine, je preživel dvaindvajset let v Južni Ameriki kot salezijanski misijonar, kot profesor in opazovalec. Prepotoval je večino zemljine, posebno pokrajine v planotah mogočnih And. Prvi je izdal v španščini knjigo o še divjih Indijancih Jivaros ob Amazonki. Etnografija ga tudi v pričujoči knjigi najbolj zanima.

Knjiga je pisana živahno in v poljudnem slogu, a je vendar strokovno na znanstveni višini. Če bi izšla pri kakem večjem narodu, bi jo šteli med odlična dela geografske in etnografske vrste. Pri nas pa je imel pisatelj še težave, da je njegovo tako izvirno delo moglo sploh iziti. Zanj se ni našla založba, še manj kak bogat mecen; knjigo je moral pisatelj sam založiti. Iz teh za naše razmere značilnih razlogov ji manjkajo v opisu slike in zemljevidi, kar pa vsebinski vrednosti ne škodi.

»Južno Ameriko« bo s pridom bral izobraženec in preprost človek. Prav bo pa tudi prišla kot pomožna zemljepisna knjiga v višjih razredih srednjih šol. Pisatelju moramo čestitati za izvirnost in predvsem za pogum, da je tako nesebično obogatil naše zamejsko slovstvo.

r. b.

* Mirko Rijavec: Južna Amerika, dežela, prebivalstvo, zgodovina, kultura. Gorica-Trst 1957, str. 86.

KONCERT PIANISTA DEVETAKA

Pianist Devetak je priredil skupno s tenoristom Primom Rosimirom koncert v »Circolo di Cultura« v Gorici. Udeležba je bila odlična. Poslušalci so z velikim zanimanjem sledili izvajanju del Chopina, Puccinija, Curtisa in Griega. Italijanska strokovna kritika izredno hvali umetniško silo Devetakovega igranja. Pravi, da je bilo njegovo izvajanje »zares mojstrsko« in da je njegova tehnika »nepogrešljiva«.

skušal dokazati z razreševanjem njihovega jezika. Vendar njegove podmene niso obveljale, ker so bile premalo podprte z znanstvenimi dokazi.

Zdaj pa odkopavajo nekdanjo etruščansko glavno mesto Vulci in se pri tem poslužujejo najmodernejših tehničnih in znanstvenih sredstev. Odkrili so že mnogo izredno dragocenih predmetov in zanimivih ostankov. Arheologi, ki vodijo izkopavanje, upajo, da bodo prej ali slej našli kak dvojezičen napis, po katerem bodo mogli razrešiti skrivnost etruščanskega jezika. Vse do danes namreč niso še nikjer našli etruščanskega besedila, ki bi ga spremljal prevod v kakem drugem jeziku, n. pr. v latinščini ali grščini. To je krivo, da ne morejo razrešiti pomena etruščanskih besed. Če se bo to posrečilo, bo slavila arheologija velikanski uspeh.

Morda je škoda, da ne sodelujejo pri razreševanju te tajne slovenski jezikoslovci in arheologi, ker je znano, da so ravno slovenski učenjaki v teh stvarih najbolj iznajdljivi in intuitivni.

GOSPODARSTVO

ZBOLJŠAJMO REJO KOKOŠI

V smotrni kokošereji je velike važnosti, kako odgojiš naraščaj, kajti površnost se hudo maščuje. Izvaljena piščeta potrebuje prve dneve gorkoto in mir. Ne ravna jo zato prav oni rejci, ki dajo koklji vso prostost, da vodi naraščaj po mili volji naokrog. Piščeta se prehlade in marsikatero pogine.

Da ne bo nepotrebnih izgub, imejmo kokljo zaprto v posebnem zaboji, ki naj meri 70 cm v širino, 1 m v dolžino in 50 cm v višino. Pročelno stran zapirajo vrata, napravljena iz ozkih lesenih lat (korentov), ki so toliko narazen, da piščeta z lahkoto smukne ven, medtem ko more kokoš pomoliti skozi špranje samo glavo. V zaboj postavimo v en kot gnezdo, v drugi pa prašno kopol. Na zunanjo stran pa obesimo posodi za krmo in vodo. Dno nastelimo s slamo ali podobnim, kar po potrebi menjamo. Ne pozabimo na prah proti mrčesu (crisantemo), s katerim ponovno potrosimo kokljo, da zabranimo mrčesu vsak dostop do nežnih živalic, ki se kaj rade nalezejo pogubne golazni.

Tako pripravljen zaboj z gnezdom postavimo prve dni nekam pod streho, kasneje, ko piščeta dorastejo, pa na prosto, če vreme dopušča. Na ta način imaš lahko po več kokelj v istem prostoru. Vsaka ima svoj zaboj, da je sleherno ravnanje med njimi nemogoče. S tem si prihranimo tudi na času, ker piščeta skupno krmimo.

Posodice za krmo in vodo, ki jih obesimo na late zaboja in navadno naredimo iz pločevinastih škatel paradižnikove meze, vsebujejo pičo le za kokljo, ne pa za piščeta. Tem nudimo krmo v posebnih koritih iz pločvine ali aluminija, ki so nalašč pripravljena za piščeta. Vsakomur priporočam, naj si jih nabavi, čeprav niso poceni. Tako koritce služi lahko deset in še več let. Napajalnik, posodica za vodo, je zelo enostavna, poceni in ima ves dan čisto vodo. Za to nam lahko služi cvetlični lonček s podstavkom. Luknjo pri lončku zamašimo z zamaškom ob robu lončka, kjer izvrtamo s pilo 1 cm globoko zarezo. Lonček napolni s svežo vodo, pokrij ga s podstavkom, vse skupaj obrni in položi na tla. Voda bo pritekla iz lončka v podstavek in se bo ustavila, ko bo gladina doseгла višino zareze. Zračni pritisk namreč ne dopušča, da bi iz posode iztekla vsa tekočina naenkrat. Tako imajo živalice vedno svežo in čisto vodo, ki jo morajo seveda dnevno obnoviti in pri tem posodo očistiti. Pri takem napajalniku ni nevarnosti, da bi kakšno piščico utonilo.

V svoji večletni praksi sem preizkusil vse mogoče načine krmiljenja. Šel sem od priporočenih kuhanih in surovih jajc, pa do kruha, namočenega v mleku. Pri tem sem imel vedno polne roke dela, pravega uspeha pa le ni bilo. Naposled sem začel uporabljati izključno le suho krmo. Uspehi so bili sijajni, a dela prav malo. Teh krmilnih mešanice za piščeta je v prodaji na pretek. Poskusil sem vse in spoznal, da vsaka služi svojemu namenu. V omenjena koritca nasujemo krmilno mešanico, ki naj bo piščetom vedno na razpolago. Paziti moramo, da piščeta ne raztresajo drage krme, v kateri so vse sestavine,

ki jih piščice potrebuje za svojo rast, in zato mu ni potrebno dati niti zrna dodatka. Prvi dan natrosi nekaj peščice krme na čist papir pred zabojem, tako da ga koklja ne doseže s kljunom, a vendar privadi piščeta na krmo.

Piščeta potrebujejo sonca in zraka. Ob lepem vremenu nesemo zaboj s kokljo in piščeti na prosto. Ker pa imajo nežne živalice vse polno sovražnikov in ker neradi vidimo, da nam povsod brskajo, moramo napraviti še prostorno kletko brez dna, ki jo po potrebi premikamo, da imajo piščeta vedno čisto tekališče.

Marsikdo je morda mnenja, da je vse to preveč in celo nenaravno, češ da morajo koklji in piščeta na prosto, si tu poiskati črvičkov in ne vem še česa, toda praksa mi je pokazala, da to ni potrebno. Na svoj način sem vzgojil prav krepek naraščaj, in kar je najvažnejše, skoro brez izgub. Pri tem sem imel povrh prav malo dela. Res imaš nekaj več izdatkov za priprave, toda služijo ti leta in leta ter se kmalu izplačajo. J. G.

SI IZVRŠIL ZIMSKO ŠKROPLJENJE?

Še vedno imaš čas, in sicer do konca tega meseca. Najbolj enostavno in učinkovito škropljenje je z »oleofosom«, ki zamori vse živalske škodljivce, nahajajoče se na drevesih. Odgovarjajočo količino oleofosa, navadno 250 gramov na hl, premešaš z vodo in z navadno nahrbtno (ali motorno) škro-

plnico poškropiš drevesa hrušk, jablan, češenj, marelic itd. Po škropljenju moraš škroplnico oplakniti z vodo.

Če pa hočeš obvarovati sadno drevje tudi pred glivičnimi boleznimi, je najboljša, da škropiš z barijevo žvepleno brozgo (tio-bar). Večkrat smo že poudarili, da morajo biti breskve poškropljene z raztopino modre galice. Sredi tega meseca bo najprimernejši čas za to. Če ga ne izvršiš, bodo breskve kodraste, bodo slabo rastle in ne bo plodov.

MODRA GALICA SE BO POCENILA

Ker je na svetovnem trgu padla cena bakra, ki predstavlja n. pr. 1/4 teže pri modri galici (25%), se bo tudi tej znižala cena. Znižanje bo znašalo približno 30 lir pri kg in to že za letošnje škropljenje trt. Vladna komisija za cene ta predlog že preučuje.

Nekoliko se bo znižala tudi cena »asporju«, ki je nadomestilo za modro galico.

RAZVOJ ŽIVLJENJSKE RAVNI

Lani se je življenjska raven v Italiji nekoliko zvišala, vsaj tako pravi statistika. Povprečna letna potrošnja mesa se je dvignila za približno 1 kg na osebo; isti povešek najdemo tudi pri sladkorju in mleku. Nekoliko več so ljudje porabili tudi masla, medtem ko ni spremembe pri siru. Več je prebivalstvo použilo tudi krompirja, zelenjadi in sadja in tudi vina, katerega potrošnja se je dvignila od letnih 99 litrov na glavo na 109. Občutno pa je padla poraba olivnega olja, in sicer za 2 kg na osebo, kar je posledica slabše olivne letine in povišanja cene. Na drugi strani pa se je dvignila potrošnja semenskega olja.

V Sportni pregled

COLORADO SPRINGS IN JESENICE — ZADNJI PRIZORIŠČI UMETNEGA DRSANJA

Prizor s prvenstva na Jesenicah

V Colorado Springsu v Ameriki so se zbrali najboljši drsalci na svetu, da bi se pomerili za svetovno prvenstvo. 17-letna Američanka Carol Heiss je že drugič osvojila svetovno žensko prvenstvo. Evropska prvakinja Eigelova se je pa morala zadovoljiti z drugim mestom. David Jenkins, brat znanega večkratnega svetovnega prvaka Alana, je pa postal svetovni prvak med moškimi. V parih se je najbolje izkazala dvojica Paul in Wagner (Kanada). Če trti naslov pa so delili angleškemu paru Markham-Jonesu, ki je zmagal tudi na Dunaju.

Na splošno ugotavljamo, da se je raven jugoslovanskega umetnega drsanja precej dvignila, saj so drsalci tako v Celju kot na Jesenicah pokazali znatno spretnost, uglajenost in precejšnjo vztrajnost. Pomanjkanje umetnih drsališč še vedno ovira hitrejši razvoj drsnega športa. Poleg tega bi bilo treba poskrbeti tudi za naraščaj, saj bi mladi tekmovalci prav gotovo zboljšali raven te športne panoge. Na Jesenicah se je odlikoval najboljši drsalec Jugoslavije Peršin. Med ženskami so bile ostre borbe in je na koncu zmagala Andrejeva, ki se je posebno odlikovala v obveznih likih. Staša Fajdigeva pa je bila v prostem slogu nedosegljiva. V parih je prvo mesto osvojila dvojica Fajdiga Meta ter Brlec Peter

RAZGIBANI ZACETEK NOGOMETA V JUGOSLAVIJI

V nedeljo so se v Jugoslaviji z začetkom tekem za državno prvenstvo zopet pričeli hudi boji za točke. V XIV. kolu so gostje bili skoraj povsod uspešni, saj so povečini odšli kot zmagovalci. Državni prvak Crvena zvezda in Radnički sta povsem nepričakovano zaigrala neodločeno. Vrstni red se je spremenil le v sredini lestvice. Na čelu strelcev je Veselinović z 18 goli.

V Italiji je bilo poleg mednarodne tekme za vojaško prvenstvo (Italija : ZDA 6:0) še tekmovalje za Mednarodni mladinski pokal v Viareggiu. V odločilnem srečanju je Milanu uspelo poraziti Romo in tako osvojiti pokal. V Švici pa je bila tekma med Fiorentino in Grasshoppersom, ki velja za pokal evropskih prvakov. Srečanje se je zaključilo z neodločenim izidom in tako se je italijansko moštvo uvrstilo za nadaljnje tekmovalje. Pomerilo se bo s Crveno zvezdo. V italijanskem nogometnem prvenstvu je treba zabeležiti zmago (2:1) Torina v Vicenzi in hud poraz (5:1) Interja z Juventusom. Dvoboj Roma-Lazio se je pa zaključil neodločeno. Triestina je na domačem igrišču, čeprav s tesnim izidom (1:0), vendarle premagala večnega nasprotnika iz Vidma.

SPORT PO SVETU

Kolesarstvo — Kolesarska sezona je že v polnem razmahu. Na Sardiniji je bilo več pomembnih dirk. Največ uspehov sta dosegla Belgijca Van Looy (v Nuoru in Sassariju) ter De Bruyne, zmagovalca dirke Sassari-Cagliari. Coppi se je pa ponovno resno poškodoval (zlomil si je stegenico) in bo moral počivati dva meseca. Izjavil je tudi, da ne bo več nastopal. Francoz Luisson Bobet je v dirki Genova-Nica prehitel sorojaka Anquetila. Španec Gil pa je došel prvi na cilj v dirki Nica-Mont Agel. Znano nagrado Gentil, ki je največje kolesarsko priznanje, so podelili Italijanu Ercolu Baldiniju, ki je, kot znano, lani postal svetovni prvak v nasledovalni dirki, olimpijski v cestni dirki in postavil nov višek v enourni vožnji.

Hokej na ledu — Zaključile so se tekme za italijansko državno prvenstvo. Na prvo mesto se je zasluzeno uvrstila močna ekipa iz Cortine.

Boks — V Milanu je španski boksar Martin uspešno branil (zmagal je z K. O. v drugi rundi) evropsko prvenstvo mušje kategorije. Njegov tekmeč je bil Italijan Pozzali.

6

Za
naše
n
a
i
m
l
a
i
š
e

N
a
d
i
v
j
e
m

z
a
p
a
d
u

KRIŽPOTA ljubezni

3

Stopil je nazaj v sobo in je premišljal, s čim bi jo mogel razveseliti, ko se bo vrnila. Ali naj pošlje po rože? Toda kdo bo zdaj budil vrtnarja! Je pa tudi brez pomena, saj je Ina cvetlice zanj pripravila.

Spet je prisluhnil. Brnenje motorja. Približuje se. Sklonil se je skozi okno. Avto se je ustavil pred vilo. Rudi je kar skozi okno skočil in stekel k vratom v vrt. Pravkar jih je nekdo odklenil.

»Iz srca se Vam zahvalim«, je zaslišal ženin glas. Odgovarjal je neki moški, a Rudi ni mogel razumeti besed. Prihulil se je k zidu, ko se je Ina s pozdravom »na svidenje« poslovila.

»Na svidenje in lahko noč!«, se je odzval moški glas. Motor je zaropotal in avto je odbrzel.

Ina je tiho stala na vratih, kakor da nečemu prisluškuje. Nato je naredila nekaj korakov, pa se je zopet ustavila, kakor da čuti poglede svojega moža. Čez hip se je obrnila in je vzkriknila.

»Ina, jaz sem, nikar se ne plaši«, jo je pomirjeval Rudi, ko je pristopil.

»Ti si!« je rekla gospa, kot da se je oddahnila. Brez besede se je obrnila in šla proti vili. Tiho je šel Rudi za njo. Pri velikih steklenih vratih, ki so vodila v prostrano vežo, ji je vzel ključ iz rok in je skrbno zaprl vhod. Prijel jo je za laket in jo z lahno silo peljal v sprejemnico.

Ona mu je hotela braniti, a jo je še močneje držal.

»Vem, da si name zelo jezna, Ina. Vem tudi, da moje obnašanje ne zasluži odpuščanja. Hočem ti samo povedati, kako neznanško bridko mi je, da sem te užalil.«

Nemo ga je gledala. Čez hip so se ji pa udrle solze, ki jih je že dolgo zadrževala. Jokala je in ječala v njegovih rokah, kakor da ji hoče srce počiti. Mož si ob tem izbruhu žalosti ni vedel pomagati, samo ponavljal je:

»Ina, ne bodi žalostna, saj te imam rad!«

»Kako rad? Kaj pomeni tebi ljubezen?«

Poljubil jo je in nežno naslonil njeno glavo na svoje rame ter ji šepetal: »Kaj je meni ljubezen? Pojdi z menoj v delavnico!« Šla sta iz sobe skozi park, kjer se je že prebujalo jutranje življenje, in stopila v umetnikov atelje. Privil je velike obločnice in jo peljal k mizi, kjer so se grmadili osnutki.

TEDENSKI KOLEDARČEK

10. marca, nedelja: 1. postna; 40 muč.
 11. marca, ponedeljek: Sofronij
 12. marca, torek: Gregor V.
 13. marca, sredo: Teodora
 14. marca, četrtek: Matilda
 15. marca, petek: Klemen M.
 16. marca, sobota: Hilarij

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 6. marca 1957 si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	630—635 lir
avstrijski šiling	23,75—24,50 lir
100 dinarjev	85—90 lir
100 francoskih frankov	150—157 lir
funt šterling	1630—1690 lir
nemško marko	148—150 lir
pesos	17—20 lir
švicarski frank	147,50—148 lir
zlato	717—721 lir
napoleon	4850—5150 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 10. marca, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše: Marjan Vouk: »Potovanje v deveto deželo«; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Slovenski zbori; 18.00 Beethoven: Simfonija št. 3, op. 55 (Eroica); 20.30 Puccini: »La Boheme«, opera v 4 dejanjih.

Ponedeljek, 11. marca, ob: 12.00 Življenje in svet; 12.55 Slovenski oktet; 18.00 Saint-Saens: Koncert za violino in orkester št. 3; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Znanost in tehnika; 21.15 Velika dela slavnih mojstrov; 22.00 Književnost in umetnost.

Torek, 12. marca, ob: 12.00 Sredozemske države in dežele; 13.30 Glasba po željah; 18.00 Mozart: Koncert za 2 klavirja in orkester; 19.15 Zdravniški ve-dež; 20.30 Irska rapsodija; 21.00 František Langer: »Irska v pepelu«, igra v 5 dejanjih.

Sreda, 13. marca, ob: 12.00 Italijanske žene; 13.30 Izbor Bellinijevih oper; 18.30 Pisani balončki, tednik za najmlajše; 18.40 Amerikanski zbori; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Obletnica tedna; 22.00 Postna razmišljanja; 22.15 Operetne melodije.

Četrtek, 14. marca, ob: 12.00 Alpinizem in smučarstvo; 19.15 Sola in dom; 21.00 Dramatizirana zgodba — Ezio D'Errico: Mesto ponoči: (3) »Mož iz davnine«, 2. del; 22.00 Nove knjige in izdaje.

Petek, 15. marca, ob: 12.00 Življenja in usode; 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti.

Sobota, 16. marca, ob: 12.00 Tuje navade in okusi; 13.30 Lepe operne arije; 15.00 Cajkovski: Labodje jezero; 16.00 Utrinki iz znanosti in tehnike; 17.00 Rosini: »Pepelka«, opera v 2 dejanjih; 18.30 Glasba za naše malčke; 19.15 Sestane s poslušalkami; 21.15 J. Strauss: »Netopir«, opereta v 3 dejanjih.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 350: Nikdar si nisem popolnoma na jasnem, kako naj gnojim trtām, tako v sklenjenem vinogradu kakor posameznim rastlinam. Ali mi morete kaj svetovati?

Odgovor: Za vsakih 1.000 kv. m vinograda je potrebno naslednje gnojenje: Prvo leto in nato vsako četrto (torej 5., 9., 13. itd.) raztrosimo po 50 stotov dobrega hlevskega gnoja in 40 kg superfosfata ali 50 kg Thomasove žindre. V vmesnih letih, torej v 2., 3. in 4. letu, gnojimo samo z umetnimi gnojili, in sicer s 40 kg superfosfata, 15 kg žveplenokislega amoniaka in 15 kg kalijeve soli. Ta tri umetna gnojila lahko zamenjamo s 50 kg PKN. Posameznim trtām pa gnojimo po njihovi velikosti. Za trte v latnikih je prvo leto potrebno za vsako rastlino 50 kg hlevskega gnoja in pol kg superfosfata. V drugem, tretjem in četrtem letu gnojimo pa samo z umetnimi gnojili, in sicer vsako leto s 400 grami superfosfata, 150 grami žveplenokislega amoniaka in 150 grami kalijeve soli. Ta umetna gnojila lahko nadomestimo s 600 grami PKN. Peto leto začnemo od začetka. Če so trte izredno velike, moramo zvišati količino gnojila, če so manjše, pa znižati.

Vprašanje št. 351: Ali bi bilo mogoče gojiti v Kanalski dolini ob stenah hiš marelice in breskve? Kako bi varoval cvetje pred pozebo?

Odgovor: Marelice in breskve spadajo k sadnim vrstam, ki potrebujejo južno sonce. Zato je v severnejših krajih mogoče nega samo ob stenah, ki so obrnjene na jug. Nega sama na sebi ni težka: drevesce vsadite v razdalji pol metra od stene, po isti napnite križajoče se (navpčne in vodoravne) žice v razdalji 25 do 50 cm. Ob te žice pritrdite posamezne poganjke. Pri obeh koščičarjih, posebno pa pri marelici, morate zaščititi pomladansko cvetje pred pozebo. Najbolje je, da se cvetje sploh pozno razvije. To dosežete, če pokrijete ali obseščete drevesca s smrekovimi vejami ali s posebnimi plahetami, ki jih odstranite komaj v začetku aprila.

Vprašanje št. 352: V kakšni razdalji naj sadim trte za namizno grozdje? Ali naj jih obrezujem na dolgo ali na kratko?

Odgovor: Te sorte trt lahko sadite na razdaljo 120 x 150 cm ali pa tudi na večjo razdaljo. To je odvisno od lastnosti posameznih sort. Nekatere poženejo namreč rodni les iz spodnjega dela rozge zato jih bomo obrezovali na kratko in tudi sadili bolj na gosto, oziroma na manjšo razdaljo. K tem sortam spadajo žlahtnice, »vinogradna kraljica« (re-

gina dei vigneti) in druge. Ostale sorte poženejo rodni les bolj na sredi rozge in jih moramo zato obrezovati bolj na dolgo in tudi saditi na večjo razdaljo. K tem spadajo znane sorte »regina«, »Italia« in »delizia di Vaprio« ter druge.

Vprašanje št. 353: Kako bi vložila in ohranila olive v solnici (salamola)?

Odgovor: Dvomimo, da bi se izplačalo doma konzervirati olive, ko jih dobite v trgovini tako vabljivo in dobro ohranjene v steklenih kozarcih. Če pa ravno hočete vedeti, kako se ohranijo v solnici, je tu recept: Najprej morate olive prebrati in odbrati res samo zdrave. Nato jih vložite v posodo s čisto vodo, v kateri jih držite 3 tedne; vodo zamenjate vsak drugi dan. Nato jih vložite v kozarce in zalijete s solnico, to je z vodo, v kateri ste prej raztopili po 50 do 100 gramov soli na liter vode. Celotni postopek pospešimo, če sveže olive držimo skozi najmanj 6 ur v lugu (kot pri pranju), jih nato vsaj 3 krat operemo v čisti, sveži vodi, vložimo v kozarce ter zalijemo s solnico.

ZAMENJAVA BANKOVCEV

Dne 31. marca bodo prenehali veljati bankovci po 50 in 100 lir. Vsakdo jih lahko zamenja pri pokrajinski zakladnici do 31. junija 1957.

SPOROČILO

Pokrajinskemu konzorciju bikorejskih postaj sporočamo, da smo njegovo poročilo o občnem zboru prejeli prepozno, da bi ga lahko objavili. Novi list izide vsak četrtek, medtem ko je bil občni zbor že 7. februarja.

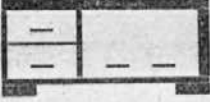
Uredništvo

T O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovratno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
 Telefon 29-477

Ina se je sklonila in je začela pregledovati list za listom. Na vsakem je zagledala svojo glavo v raznih držah, počesano, s spuščeni lasmi, v ogrinjalu, v profilu. Na bližnjem stojalu je kazal doprni glinasti kip odlične poteze ženskega obličja.

Mož jo je objel in vprašal: »Veš, kaj je zame ljubezen? Če kdo v drugem odkrije najboljše, najlepše, najvišje in zna to troje zbuditi. Ti živiš tako močno v meni, da si vedno prisotna, če delam, če snujem, če sanjam. Takaj je moja ljubezen, Ina! — Moras me vzeti, kakršen sem, nravi ne morem več menjati.«

Previdno je vzel in zavil doprni kip, zaprl luč in potegnil ženo za sabo. Kip je nosil v desnici, z levo je objemal Ino.

»Ko si včeraj popoldne nenadoma prišla k meni v atelje, se mi je znova porodila misel. Že dolgo — saj veš — sem iskal model za Marijino glavo. Tedaj si stala ti pred menoj — in jaz sem se čudil, da sem tako dolgo iskal pravzor.«

Prispela sta v vilo. Šla sta v sobo. Postavil je kip na stekleno omaro in jo je prijel za roko: »Vem, Ina, ni ti lahko ob meni. Toda poskušaj bom tebi na ljubo, da postanem drugačen ... Nikoli te nisem varal«, njegov nasmeh je postal že mladostno objesten in zaljubljen, — »Varal sem te s teboj samo.« — Pokazal je na kip: »V to Ino sem bil vso noč zaljubljen. Toda sedaj, sedaj sem pa v drugo ... v to tukaj ... tako kot pred štirimi leti!«

Ina je šla drugi dan vesela v zlato sonce. Oči so ji blaženo žarele.

»Ina«, jo je na cesti pozdravila prijateljica Lina. Ina je bila zelo ljuba, toda zdaj se ji ni ljubilo kvasiti vsakdanjosti in se je

brž poslovila od nje.

Šla je po ulici in se je zagledala v cvetličarjevem vrtu v košek prelepih orhidej. Kar v hipu je v steklu zapazila, da stoji nekdo zadaj. Osuknila se je in spoznala Pina Sandersa. Oba sta se pri-srčno nasmejala. Pri Pinu je Ina naredila izjemo: dovolila mu je, da jo spremlja.

Igralec ji je bil vedno simpatičen. Bil je lep človek. Morda bi moškost nanjo kaj vplivala, če ne bi bila tako zaljubljena v svojega moža. Pina je cenila tudi kot človeka; tudi zavistneži ga niso mogli obreči. Njegovo sinočnje viteško obnašanje ji je še bolj ugajalo.

Opazila je, kako jo od strani pogleduje.

»Ste zopet srečni, kaj ne, gospa?« je nepričakovano vprašal.

»Da, zopet!« je tiho odvrnila.

Šla sta preko glavnega trga in mimo kavarne, ki je z razpostavljenimi mizicami pod velikimi senčniki vabila k oddihu.

»Ali mi dovolite pol urice, gospa?«

Ina je prikimala in sta sedla v pletenjač. Ona je pripovedovala o najnovejšem Rudijevem delu in da bo ona za vzorec. Sanders je poslušal, toda ni razumel smisla besed. Sam sebe je spraševal, čemu mu je ta ženska tako pri srcu, ko pa ne more nikoli nanjo upati. »Zdaj pa moram iti«, je vstala Ina in mu ponudila vitko desnico v pozdrav.

Pino jo je stisnil: »Srečen bom, gospa, če smem še biti Vaš prijatelj. Kjerkoli me boste potrebovali, Vam bom na razpolago.«

»To bi bilo preveč samoljubno od mene. Prijatelja si morata obojestransko pomagati.«

(nadaljevanje sledi)